

ПРОТЕСТ СА ПАШТРОВНИЦЕ

Рачунај на нас, друже Тито!

КАЖЕ СЕ, ИЗМЕЂУ ОСТАЛОГ, У ПОЗДРАВНОМ ТЕЛЕГРАМУ УПУЋЕНOM СА ПОПРИШИТА СЛАВНЕ БИТКЕ

„Драги друже Тито

Са попришта битке на Паштровници, испод гордог Ловћена, где су 25. марта 1942. године борци Приморског одреда „Стеван Штиљановић“ водили огорчену борбу против тридесет пута надмоћнијег италијанског окупатора и однијели побједу, наносећи му тешке губитке, народ овога краја, преживјели борци, млади извиђачи и јединице територијалне одбране, евоцирајући успомене на ову славну битку, шаљу ти тонале поздраве и поруку:

Као што смо оних тешких дана показали да смо на Твој позив спремни да пружимо отпор сваком агресору и жртвујемо своје животе, своју дјецу и своја огњишта, рачунај на нас да смо то исто спремни урадити и данас, када повампирени италијански фашисти посежу за нашом територијом, која је толико пута напољена крвљу најбољих наших синова.

Буди ујверен, друже Тито, да је народ овог краја спреман да брани сваку стопу своје огаџбине, а наша појука сваком агресору садржана је у стиховима великог родољубивог пјесника: „И само дотле, до тог камена, до тог бедема, ногом ћеш ступит можда поганом. Дрзније са ли даље, чујеш громове, како тишину земље слободне са грмљавином страшном кидају!“

Код споменика у Поборима: Љубо Лијешевић чита телеграм другу Титу

Приморске Новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА III О БРОЈ 31 О 10. АПРИЛ 1974.

ЦИЈЕНА: 1 ДИНАР

ШЕСТИ КОНГРЕС САВЕЗА КОМУНИСТА ЦРНЕ ГОРЕ

Створено политичко и акционо јединство

ЧЕТВРТОГ И ПЕТОГ АПРИЛА ОВЕ ГОДИНЕ у Титограду је одржан Шести конгрес Савеза комуниста Црне Горе. На Конгресу је прочитан реферат предсједника ЦК СК Црне Горе Веселина Ђурковића, „Актуелна питања социјалистичког развоја Црне Горе и задаци Савеза комуниста“. У реферату је извршена критичка анализа развојног пута Црне Горе и улоге Савеза комуниста. Као на значајнија обиљежја друштвено-економског развоја Црне Горе била су: пораст улоге радничке класе, проширивање и јачање индустрије и рјешавање основних проблема саобраћаја. Све значајне друштвене промјене у Црној Гори остварене су на основама самоуправљања и јачања самоуправне друштвене свијести радних људи.

У прејеном периоду револуционарног развоја било је и извесних слабости и криза, али Савез комуниста Црне Горе јединствено наставља одлучну борбу за спровођење уставних промјена, а то значи и за јачање самоуправних друштвених односа и друштвене свијести радних људи. На питања која је поставио живот и историјски тренутак, и поред тешкоћа и отпора, Савез

комуниста Црне Горе није закашњавао у својој авангардијој улози, већ је извршио своју револуционарну мисију. Остварио је политичко и акционо јединство свих организованих социјалистичких снага у Републици. Учињени су крупни кораци у нештој борби против национализма, либерализма и технократизма, као и других политичко-идејних тежњи и односа, Савезу комуниста туђих идеологија. Из конгресних материјала и дискусија евидентно је да Савез комуниста мора да и будуће потврди своју авангардну улогу на свим пољима и у свим облицима друштвеног живота. Испољена је оштра критика на све појаве и слабости које су се јављале против концепције и усвајања линије Савеза комуниста Југославије. Као одговорни историјски и класни задатак у предстојећој етапи развоја нашег друштва пред комунистите Црне Горе поставља се одлучна и досљедна борба за оживотворење уставних начела и концепата, за учвршење равноправности свих народа и народности који живе у нашој Републици за даље јачање и развијање самоуправљања као демократског и хуманог облика међуљудских односа.

ИЗБОРНА ХРОНИКА

МАСОВНИ ОДЗИВ БИРАЧА

У протеклом дијелу избора за делегације основних организација Удруженог рала и мјесних заједница на подручју будванске општине у 22 делегације изабрано је 347 чланова од чега пет делегација мјесних заједница, једна делегација пољопривредних радника и занатлија и 16 делегација основних организација Удруженог рада. Одзив бирача био је веома добар, тако да је на биралишта изашло од 4653 уписаних 3900 грађана, односно 84%. Највећи одзив бирача био је у мјесној заједници Бечини, где је гласало 97% грађана, а у Брајнима су изборе изшли забиљежен. Добар проценат забиљежен је у мјесној заједници Петровац, а највећи на биралиштима у Крупчевици и одмаралишту РВИ у Лучицама, где је гласало 98% бирача.

Иначе, избор делегација у мјесним заједницама и основним организацијама удруженог рада, може се слободно казати, протекао је више него успјешно. На листама се налазило више кандидата него што је требало бирати, што није био случај и с листом кандидата за Друштвено-политичко вијеће, због чега је дошло до накнадног расподјељивања избора за седморицу ка-

ндидата са ове листе. Иако су свих 15 кандидати на листи Друштвено-политичког вијећа добили већину гласова оних који су изишли на биралишта, њих седморица нијесу добили и потребну већину од укупног броја бирача уписаных у бирачке спискове, како је то законом предвиђено. Да бисмо ове податке илустровали дајемо преглед листе кандидата за друштвено-политичко вијеће: Борета К. Љубо (2848) гласова, Дулетић Нико (2340), Зец Б. Марко (2306), Зено-вић К. Урош (2673), Ивановић Блажко (2471), Јовановић Никола (2182), Калоштровић Иво (2220), Љијешевић Љубо, (2539), Марковић Мирко (2253), Мартиновић Тома, (2189), Митровић Н. Илија (2357), Недовић Славка (2653), Радуловић Нико (2508), Срзентић Слободан (2170) и Станишић В. Саво (2436).

Кандидациона комисија је расписала накнадне изборе за седам кандидата и то за Зец Марка, Јовановић Николу, Калоштровића Ива, Марковића Мирка, Мартиновића Тома, Недовића Славку и Срзентића Слободана. Ова листа кандидата на кандидационој конференцији поново је предложена допуњена једним чланом, Жарком Ратковићем, радником „Центропрома“. Накнадни избори одржани су у сrijеду 16. марта, и тако је добијена коначна листа Друштвено-политичког вијећа Општинске скupštine.

МИЈЕЊАТИ СТАТУС СЕЗОНСКИХ УГОСТИЉЕСКИХ РАДНИКА

МОНТЕНЕГРОТУРИСТ" У ЗАЈЕДНИЦИ С ПРИВРЕДНОМ КОМОРОМ ЦРНЕ ГОРЕ, републичким секретаријатима за рад и за школство припрема савјетовање о кадровима у туризму, њиховом статусу, школовању и запошљавању. Основна идеја је да се о многим отвореним питањима заузми ставови и да се обезвиђе већи степен повезаности мно гробних фактора који учествују у овом послу. А питања о којима треба заузети ставове има много. Ево само неких које нам је у разговору изнисио друг МИШО БРАИЛО, помоћник генералног директора „Монтенегротурист“-а. Врло је слаба повезаност између радних организација које запошљавају ученике и институција у којима се они школују; незнатај је утицај привреде на програме школовања угоститељских радника; мали је број специјализованих школа за туристичке раднике, обично су то школски центри који школују угоститеље, трговце и занатлије, што онемогућава болу припрему ђака да се по завршетку школовања с успјехом и брзо укључе у послове; феријална пракса, односно практична настава ученика угоститељских школа претворила се у бизнис. Школама је главно да радом својих ученика преко љета у хотелима, обезвиђе финансиска средства, а хотели се односе према ученицима као према свим осталим радницима. Јасно је да такав однос треба мијењати, јер он није добар ни за хотеле ни за школе. Сарадњу између њих треба развијати на свим другим основама.

Мишо Браило нам је изнио и нека своја размишљања у вези сезонских угоститељских кадрова. То је посебан друштвени проблем. Ако млад човек не може да обезвиђе стапност запослења, он се неће радо оријентисати на рад у угоститељству. Израчунато је да би сезонци требало да раде око 100 година, да би обезвиђели пуну пензију! Даље, сваким је драгачији однос према раду и радној организацији оних радника који у њој стално раде, који су своју судбину везали за њу од оних који у њој раде свега неколико месеци.

Шта би требало, шта би се могло да се уради да извештан број сезонских радника добије стално запослење. Требало би у току школовања обезвиђити оквани фиковање ученика не само

за конобаре, куваре или собарице, него за још један занат који се упражњава у угоститељству или у туристичким мјестима. Многе угоститељске организације плаћају милионе динара сваке године за крчење, тапетирање, моловање, уређивање паркова и других зелених површина. А сви се ти послови обављају у јаркој сезони. Или, рецимо, други пример: у нашим угоститељским организацијама ради велики број углавном млађих жена — конобарице, куварице и собарице. Могло би се организовати да се оне у току школовања и првих година рада оспособе да обављају послове на изгради сувијера, у првом реду разних врста везова који су врло тражени на домаћем и страним тржишту. Постоје позитивна искуства у неколико далматинских мјеста, у којима су на стотине жена обучене да везу. Организација у којој раде набавља им робу и конац и обезвиђује продају на страном тржишту. Погодност је још и у томе што за ту привредну активност нијесу потребна никакве инвестиционе средставе никакве машине нити зграде јер жене те послове обављају код куће. Тако би многе од садашњих сезонских угоститељских радница нашле стално запослење. Ово је само један пример а дијапазон сувијера је врло широк и за њима се осјећа потреба.

Значи, могућности постоје. Наше друштво у цјелини врло је заинтересовано да што већи број радника нађе стално запослење. Заводи за запошљавање спремни су да финансирају оспособљавање незапослених или привремено запослених за обављање послова који би им обезвиђели сталност рада. Треба само организованом акцијом приступити остваривању ових идеја. А морамо признати да је наша највећа слабост баш прелазак од идеје, од договора на акцију. Надајмо се да овога пута тако неће бити.

— Још увијек нијесу постигнути никакви конкретни договори око интеграције или пријава угоститељима — рекао је Павловић — па ћемо до краја сезоне видити бригу продаје кампинга из домаће радиности.

РЕЗУЛТАТИ ЗАЈЕДНИШТВА

Већ 20 дана обављају се разговори представника „Монтенегротуриста“, производија меса и велетрговаца у циљу припрема за туристичку сезону. Као што је познато, један од важних разлога интеграције био је заједничко вођење преговора и закључивање уговора о набавци за све основне организације удруженог рада. Представници „Монтенегротуриста“ поставили су свим интересентима једнаке захтјеве: свеже месо без масноће, сигурност испоруке, кредитирање до 1. јула, дотурање меса до магацина основних организација, односно хотела два пута седмично, снабдевање франко објекат, обавеза добављача да обезбеди све потребне месне артикли, мијењање цијена само на основу одлука савезних органа о повећању цијене меса итд.

ПРИПРЕМЕ ЗА ИЗГРАДЊУ „ЈАЗ“-а

Преко нашег листа редовно смо обавјештавали читаоце о току припрема за изградњу „ЈАЗ“-а, захвата од капиталног интереса за развој туристичке привреде у Црној Гори и Југославији. Читаоцима је познато да је било неколико проблема које је требало решити да би се кренуло даље у припремама за почетак изградње. Они су се односили на обезвиђивање додатне камате на кредите од стране Републике и општине Будва и Котор. То је успјешно решено Законом који је донојела Скупштина СР Црне Горе и одговарајућим одлукама општинских скupština Budva и Kotor. Друго питање било је регулisanje одређених проблема око земљишта на коме треба да се гради ово насеље. И то је одлукама општине Котор и Будва повољно решено. Даље питање било је обезвиђење југословенског дијела финансијских средстава у износу око 20 милиона долара, што се није могло добити из домаћих извора већ требало оријентисати на иностране кредите. Одмах да кажемо — таква средства могу се наћи и она су пронађена преко Инвестиционе банке у Титограду. Међутим, проблем је био у томе што је наша земља с намјером да ограничи и смањи инвестицију изградњу уопште а посебно задуживање у иностранству, донојела Закон о обавезном полагању депозита у износу од 75%. То, практично, значи да се на 20 милиона долара кредита из иностранства мора положити де

позит у износу од 75% те суме, прeračunatе у динаре. Инвеститори „Монтенегротурист“ и „Инекс“ интервенисали су код републичких организација, а ови код органа Федерације, да се „ЈАЗ“ — као пројекат који се налази на линији приоритетних објекта на главном развојном путу СР Црне Горе — ослободи од полагања депозита. Иако постоји сагласност одговарајућих организација да се то учини, формално таква одлука још није донојена, а Међународна банка инсистираје да се питање обезвиђења југословенског дијела средстава реши најкасније до априла ове године, јер ће у противном сuspendovati пројекат „ЈАЗ“. Имајући то у виду, извршни одбор Инвестиционе банке, на сједници од 29. марта донојио је одлуку да се Банка задужи у иностранству за југословенски дијел учешћа у финансирању пројекта „ЈАЗ“ и да та средства у виду кредита одобри инвеститорима „Монтенегротуристу“ и „Инексу“.

Извршно вijeće СР Црне Горе закључило је да се пројекту „ЈАЗ“ да приоритет у обезвиђењу финансијског кредита из иностранства без полагања депозита, и да то иде на терет дијела средстава Републике која се годишње утврђује кредитно-монетарном политиком наше земље на бази девизног биланса.

На основу тих важних одлука „Монтенегротурист“ и Банка обавијестили су Међународну банку за развој да су сва спорна питања успјешно решена и да сада

може да пошаље своју мисију за оцјену пројекта. На основу мишљења те мисије Управни одбор Међународне банке доноје решење о кредитирању пројекта „ЈАЗ“. Очекује се да ће мисија обавити свој посао у току наредних два мјесеца, тако да би друга половина ове и прве идуће године биле коришћене за изградњу главних пројеката, док се почетак градње очекује крајем 1975. године. Уколико све буде текло према плану, завршетак изградње планиран је за јануар 1978. године, а пуштање у рад у сезони исте године.

М.

ПРВИ ГОСТИ У ПЕТРОВЦУ

Петровац је ових дана примио прве инострane госте — Холандце, Белгијанце и Њемце — који су смештени у хотелу „Олива“ који је ових дана отворен.

Како нам је саопштио Златко Вукелић, шеф продаје ООУР угоститељства и туризма „Палац“, кроз неколико дана у Петровцу ће боравити 300 иностраних гостију. Тада ће бити отворени, поред „Оливе“, „Кастелла“ и „Ривијера“.

— Према извештајима иностраних агенција о стању букинга, предсезони ће бити врло добри — рекао је Вукелић. — Мислим да ће и цјелокупна овогодишња сезона бити добра, с обзиром на то да смо давно продали све капаците.

Како смо сазнали, цијене пансиона су у односу на прошлогодишње, повећане за 5% у предсезони, 7% у међусезони и 10% у главној туристичкој сезони.

НА ПРАГУ СЕЗОНЕ

Радници Хотелског предузећа „Свети Стефан“ добро су се припремили за наступајућу туристичку сезону, која у „Светом Стефану“ почине 24. априла а у „Милочеру“ 1. маја. Још у новембру мјесецу сачинили су програм, обезбједили средства у износу од 4,65 милиона динара и извршили мање оправке и адаптације. Тако је уведено гријање у дипандансу хотела „Маестрал“ и реновирана су купатила у 25 апартмана на Светом Стефану. Уз остале оправке, које се врше сваке године, обновљен је и динентар. Према ријечима Бранка Рајеновића, помоћника генералног директора, врло је задовољавајућа продаја капацитета „Маестрала“ и „Милочера“, али постоји изјесна бојазан за пласман „Светог Стефана“.

Када се поведе разговор о даљој изградњи у региону Светог Стефана, руководећи радници стављају на прво место локацију Каменово, а затим нови Милочер. За једну и другу већ постоје идејна решења и почетни пројекти. Сматра се да сада треба убрзати радове око доношења одлука о градњи.

Радници овог нашег истакнутог хотелског колективија једнодушни су у захтјеву да се не дозволи изградња пута Петиње — Будва у непосредној близини Светог Стефана и Милочера, јер би то сигурно имало за последицу такав притисак на ове објекте највише категорије да би нанесло озбиљне штете.

Руководећи активи подржавају предлог да радници организације „Монтенегротурист“ покрећу свој лист, који би излазио једном мјесечно на осам страница и био достављен сваком од 3.000 радника овог великог колективија.

М. В.

Домаћи гост повлашћен

У Петровцу има око двије хиљаде кревета у домаћој радиности. О њима већ неколико година брине Туристичко друштво „Приморје“.

Од пре извјесног времена било је дosta ријечи о интеграцији туристичких друштава, као и о томе да угостица узму бригу о креветима у домаћој радиности. Жељели смо да чујемо шта о томе мисли СТЕВО ПАВЛОВИЋ, секретар Туристичког друштва „Приморје“ у Петровцу.

— Још увијек нијесу постигнути никакви конкретни договори око интеграције или пријава угостица — рекао је Павловић — па ћемо до краја сезоне видити бригу продаје кампинга из домаће радиности.

М. В.

Наравно, догодило се је оно што се и очекивало. Интерес је био огроман. Јавило се преко 20 великих организација са својим понудама. Док се још прошиле сезоне мучила мука у вези кредитирања за мјесец дана, и то уз одговарајућу камату, овога пута постигнуто је да се све основне организације „Монтенегротурист“ кредитирају пуна три мјесеца и то без камате. Поред тога, цијене меса ниже су од прошлогодишњих. Тако се, већ на првом конкретном послу, обезвиђеју знатне уштеде и показује колико је била оправдана интеграција хотелијерства на Црногорском приморју. Израчунато је да ће се само на снабдевању месом уштедети око два милиона динара. А тој је тек почетак!

М. В.

Иначе, ако се организовано долази исхрана у хотелу три оброка дневно стоје 55 до 60 динара, а то је негде на нивоу прошлогодишњих цијена. С. Г.

ХРАНА ОДЛИЧНА ОСОБЉЕ НЕЉУБАЗНО

ПОЗНАТИ СУ НАМ РЕЗУЛТАТИ ПРОШЛОГОДИШЊЕ АНКЕТЕ, спроведене међу туристима који су боравили у хотелима дуж Јадрана. Пословно удружење хотелских предузета Југославије, које је спровело акцију под називом „Задовољан гост-сталан гост“, деставило је преглед примједби (позитивних и негативних) које су гости дали на услугу и све оно што је било везано за њихов боравак у одређеном хотелу. Те примједбе ће добро доћи да се види које то „станице“ у нашем раду сметају гостима. И да одмах кажемо: акцију, описану од угоститељских стручњака као врло корисну, спровешћемо и ове године. Сви хотели моћиће већ одмах да код „Лугохотела“ наруче анкете листице и све остало што је потребно за организовање анкете која ће се спровести под називом „задовољан гост 74“. Добиће и упутства за рад, па би требало задужити по једно лице у хотелима који не о свему томе да се брине.

Како су прошлогодишња и анкета која представља организацију не препасходно да се на одређени начин „измјери“ туристичку културу свих оних који посредно и непосредно долазе у контакт са гостима, то за нас у „Години туристичке културе“ представља обавезу више да тој акцији посветимо пуну пажњу.

ШТА ГОСТИ КУДЕ, А ШТА ХВАЛЕ?

Доста лијепих ријечи је изречено о нашем крају и природним љепотама. Гости су отишли задовољни и напомнили су за сходно да нам сапоните како ће мјесто и хотел препоручити својим пријатељима. Задовољни су, у већини слушају, хотелом, посебно наглашавају да је храна одлична, што нашим кулинарима може да служи као част.

Гости града-хотела „Свети Стефан“ сматрају да особље „недовољно познаје енглески језик“, замјерају да је плашка прљава, да се смеше баца у море (!), чак да „купатила треба чешће чистити“. Доста „сигница“ им је сметало и у хотелу „Маестрал“: „Одвиши се чека на доручак“, „сервирају се чаши са окрњеним рубовима“. Примјећују да би особље требало да боље говори енглески језик, да треба осигурати превоз до аеродрома; сматрају да је музика исушила бучна и додају да „се више неће вратити“. За хотел „Милочер“ постоје и овакве приједбе: „Особље у рецепцији је лоше“, „Конобари би требало да буду уљуднији“, а жале се на претрпанаост плајке гостима ван хотела, да им музика са терасе „Светог Стефана“ смета.

Да кажемо и то да су „Милочер“ и „Свети Стефан“ на врху листе међу хотелима на Јадрану где гости нијесу били задовољни особљем у рецепцији. Том податку би радници ова два хотела требали да поклоне више паж-

ње у овој години, јер се не може жијевати од славе међу народне награде „Златна јабука“.

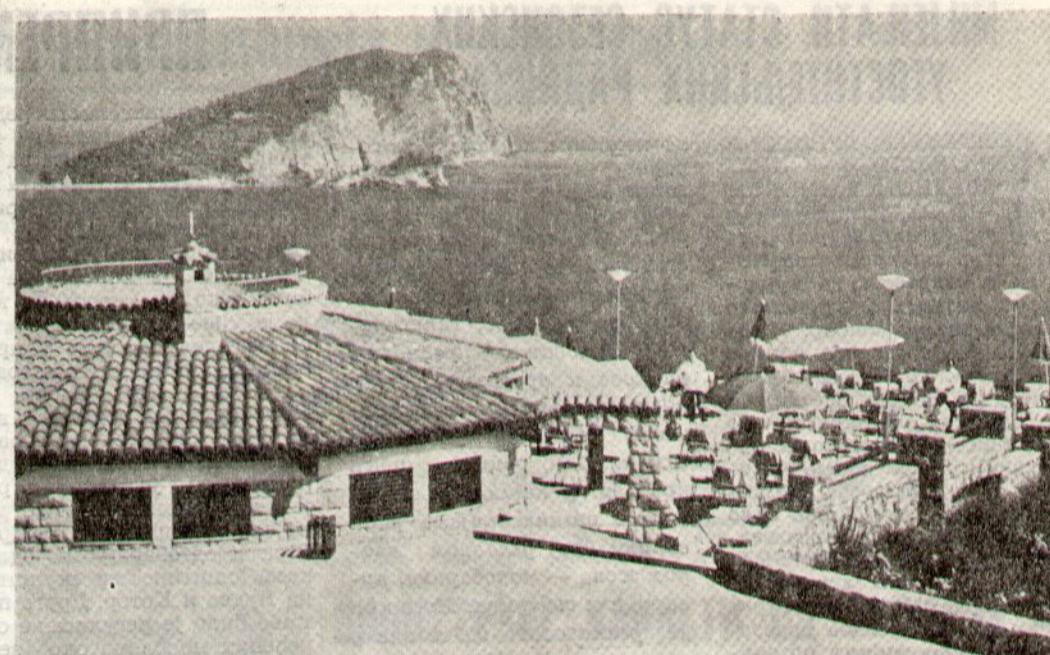
„ОСОБЉЕ ЈЕ НЕУЉУДНО“

У Будви је анкетирано само девет гостију! Тешко је повјеровати да их је само толики број желио да нешто каже о томе како су провели одмор у „љепотици југа“. Било би поражавајуће ако одговорни и други радници у хотелима нијесу желили да се више зна шта гости мисле о њима и њиховом раду. Анкета је — о томе говоре читаве студије урађена на научној основи — један од многобројних начина који може само да допринесе напредку у раду, па је убудуће треба тако и прихватити.

У хотелу „Славија“ хвале рад конобара, али и замјерају што им двије недјеље нијесу промијењени чаршави и пешкири и што нијесу уредно одржавани сапитарни уређаји. „Особље је неуљудно“, сматра један анкетиран, а други се жале да је било „одвиши буке од музике“, па констатују да хотел не могу препоручити својим познаницима и пријатељима. Гости „Авале“ замјерају на недостатку воде и сматрају да хотел треба реновирати, примјећујући да су „теписи на стеленишту дотрајали“.

Треба рећи још и то да су већина гостију у давању примједби били добропамјетни, чак се извињавају што морају да износе и негативне примјере, а то је најубедљивији доказ да овакве анкете треба прихватити, поклонити им пуну пажњу и из њих извући све оно што се као корисно пуди.

Д. Н.

„Видиковац“: Лијеп поглед, а забава?

ТУРИСТИЧКЕ ТЕМЕ И ДИЛЕМЕ

БЕЗ АТРАКЦИЈА

СТРАНЦИ НАМ ЗАМЈЕРАЈУ да је наш туризам без такозваних атракција, без ствари које имамо у изобиљу а не уносимо их у наш свакидањски живот и туристички промет. То су биле ријечи једног од наших туристичких представника у иностранству који су недавно групно посетили нека мјеста на Црногорском при морју и у Будви водили разговор са туристичким посленицима о текућој проблематици, првенствено о изгледима посјете у наредним мјесецима. Том приликом било је говора и о тим „атракцијама“, па смо послије тог разговора, увидјели да је примједба била на мјесту. И, као што бива, идеје су се низале једна за другом, за кратко вријеме је издат низ предлога шта би требало учинити и допринијети да се измијени једнообразност наше туристичке понуде и туристичког живота уопште.

Примједба познаваоца туризма и касније изречене „близ“ идеје, подстакле су нас да и ми, са своје стране, поведемо разговор о тим „атракцијама“. Јер, увијећени смо да их немамо. А оне не представљају нити траже неку посебну умјешност, нијесу неизводљиве, и што је најважније, не траже ни нарочито велики труд нити материјалне издатке.

Ето, да појемо на почетку изненаде примједбе и конкретног предлога који је касније усlijedio. Град-хotel „Свети Стеван“, као што се зна, представља својеврстан угоститељски објекат, на свој начин је атрактиван и модерно опремљен. За сваког посетиоца овог хотела био би посебан доживљај кад би га на улазним вратима у насеље дочекао „стражар“ који би био обучен у народну ношњу тога краја (а она је уистину и богата и колоритна), још ако би од таквог лица био дочекан и испраћен на материјем језику госта — то би уистину била атракција. Тај „стражар“ не би морао на томе мјесту да буде преко цијelog дана, али би би било пожељно да тамо буде у вријеме када гост може да га сними (зашто не и да се фотографишу скупа), и у свијет би отишao још један детаљ који би за овај јединствени туристички објекат имао и пропагандни ефекат. Особље обучено у стилизоване ношње у још по неком од кутака овог града, који има своју историју дугу неколико вјекова (рибари, гусари, колоритне женске ношње из Паштровића) било би опет на свој начин довољно примамљиво да на госта учини другачији утисак, а и да се разбије монотонија бијелих блуза и црних панталона са ширитима.

Будва је, такође, на свој начин атрактивна. Гост из ње излази са најразноврснијим утисцима створеним из приче водича или му није ништа попутено да види и до-

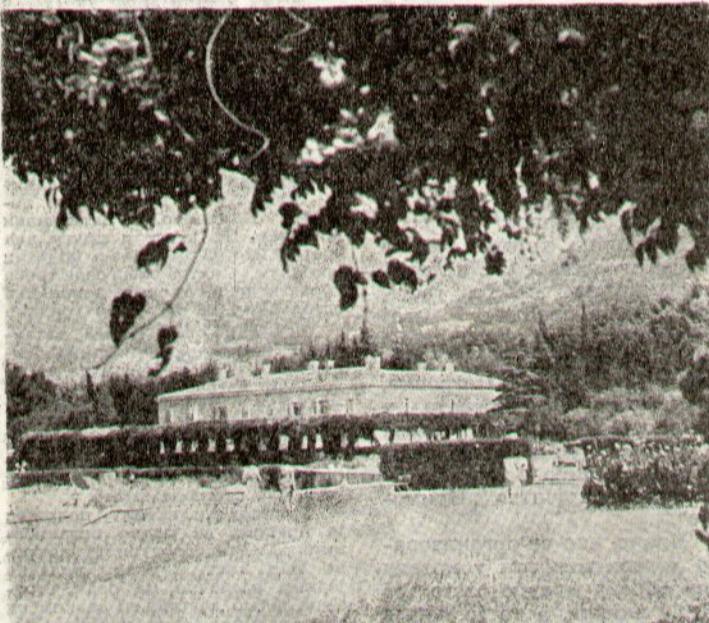
живи од живота града који је са заласком сунца затварао улазна врата и настављао својеврstan живот. То мало локала које имамо, сви личе један на други. Свуда бијела блуза, по неки предмет окачен о зид (вальда му је намјена да представља етнографски експонат), музичар у тамном одјелу, једна црвена сијалица и... готово нипшта више. А било је идеја да се уреди један локал у коме би бурад замјењивала столице вино се точило у чашама типичним за старо медитеранско насеље, да се чује типична приморска пјесма и слично. Или: зашто се градска врата и сада не би затварала у одређени вечерњи сат, с тим што би расположени и задовољни гост ако хоће да изиђе симболично платио „стражару“ који би био обучен (и наоружан?), у ношњи коју су некад имали градски чувари. Може се наћи и бољих идеја, али их треба остварити.

Није само стари град за то погодан. Својевремено смо од ресторана на острву св. Никола очекивали да ће бити и атрактиван и примамљив за сваког посетиоца Будве. Очекивања се нијесу остварила сада дugo размишљамо да ли да пријатељу препоручимо да тамо пође. Зашто тај локал, опет као јединствен и на свој начин примамљив, не би могао да буде „обучен“ у неку врсту циганског локала. Значи, требало би обезбиједити и музiku тог жанра, а зар не би било атрактивно да и конобари имају одређене стилизоване дјелове одјеће која би одговарала читавом амбијенту?

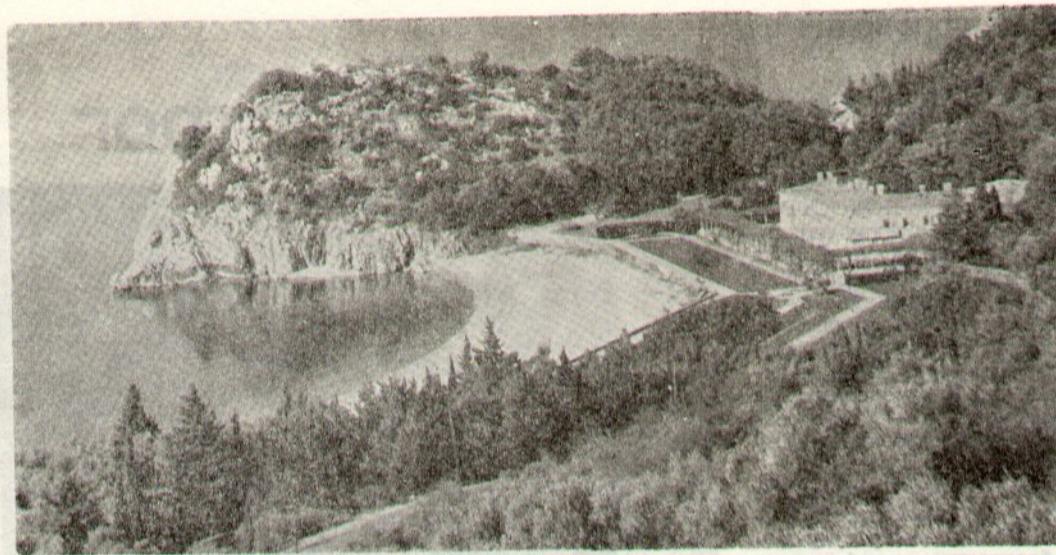
Кад би се локал боље одржавао, да се радио вријеме не ограничава, да се уреди простор око објекта и обезбиједи редован превоз, вјерујемо да би такав локал био посебна атракција и на крају године би биљежио пет пута веће добитке него колико су прошле године износиле губици ресторана „Хаваји“. Заједнички бисмо дошли до решења како и „Видиковац“ да учинимо атрактивним, као и друге локале које називамо „баровима“ и „aperitiv баровима“.

Све би ово водило увећању промета и било атракција и оплемењавање наше туристичке понуде. Сваки детаљ, би, на свој начин, доприноје да гости из наших мјеста одлaze задовољни, више би их обавезивали да поново навраћају и да насе у својим мјестима препоручују. А то је циљ овог ни мало лаког послса који се зове — туризам.

Д. Н.

„Милочер“: Више љубазности

Милочер

ТРАГОМ ЗАВРШНИХ РАЧУНА

На нивоу планираног

ОСНОВНА ОРГАНИЗАЦИЈА УДРУЖЕНОГ РАДА угоститељства и туризма „Свети Стефан“ добро је пословала у прошлодије сезони. Забиљежен је знатан пораст ноћивања, као и укупног промета, односно постигнути су резултати на нивоу плана за претходну годину: остварено је пре које 115000 ноћивања, што је за 13000 више него у 1972. години.

— Тај раст се код нас биљежи из године у годину — рекао нам је директор Владислав Митровић. — Наставио је он да су пораст броја ноћења знатно доприносила и висока признава дебијена прошле године. Ту, у првом реду, мислим на „Златну јабуку“ као највеће признање, затим на првомајску награду Привредне коморе Јужне Горе и друга признања.

Ако би се изразило у процентима „пуњење“ капацитета та је било једнако. За период од пет мјесеци (вријеме од 1. маја до 1. октобра) проценат „пуњења“ износио је 83%. Забиљежено је знатно повећање укупног промета, који је износио око 42 милиона динара, односно за 20 одсто више него у 1972. години.

— Знатно смо премашили план остваривања укупног про-

мета — рекао нам је Бранко Радоњић помоћник директора. — Ради се о суми од преко 2,5 милиона, односно, изражено у процентима, 6,7%.

Међутим, код остатка дохотка стање је нешто другачије. Према завршном рачуну, он износи 1.933.000, а планирано је око четири милиона.

— Дошло је до повећања неких законских обавеза, тако да је предузеће морало да се линија дохотка — рекао нам је директор Митровић. — Тај пронис је вакоје за 1972. годину. Међутим, желио бих да нагласим да се не ради о изгубљеним парима. Фактички остатак дохотка је на нивоу планираног и та средства ће бити враћена у овој години.

И У „ПАЛАСУ“ БЕЗ ГУБИТКА

Основна организација удруженог рада „Палас“ из Петроваца има у свом саставу 1050 лежаја. У протеклој години, ако би се давала општа оцјена, предузеће је добро пословало. И овдје је забиљежен пораст броја ноћивања и укупног промета, мада је остатак дохотка био мањи него у 1972. години.

У седам „Паласових“ хотела око 18.000 посетилаца остварило је 129.000 ноћења, што је за преко 40.000 више

нега претпрошле године. До овога је дошло, захваљујући новootвореном хотелу „Кастел-Ласта“ који има 350 лежаја, односно једну трећину расположивих капацитета.

Укупни промет у прошлом био је преко 25 милиона, односно као осам милиона више него у 1972. години. Остатак дохотка међутим, износи свега 835.538 динара, што је значајно мање него у претпрошloj години када је он достигао 1.757.000 динара.

— До овога је дошло првенствено због ануитета и камата за новосаграђени хотел „Кастел-Ласта“ које износе 163 милиона динара, као и због тога што је амортизација обрачуната за свих дванаест мјесеци, док је то у претпрошloj години било урађено само за пола године. Поред тога, стопа амортизације се због пораста цијена репроматеријала повећала, што у маси износи преко 350.000 динара.

Добили смо и податак да су инострани гости у прошloj години учествовали са 88%, од чега их је било са конвертибилног подручја 87%. У претпрошloj години иностраних гостију је у просјеку било 82%, а са конвертибилног подручја 81%.

Саво Грегорић

МАРКСИСТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

КУЛТУРА, УЗЕТА У СВОМ ИНТЕГРАЛНОМ ВИДУ, представља основну претпоставку социјалистичког друштвеног развоја. Социјално-економска трансформација нашеј савременог друштва која се у пуном замаху догађаје у условима самодржавног социјализма и научно-техничке револуције, условљава радикалне промјене у односу материјалних и духовних стваралачких потенцијала, вриједности и могућности.

Код нас у Југославији су у току корените промјене у бићу свих друштвених структура и односу међу људима, што положај, место и улогу културе и њене основне значења детерминише на један сасвим нов начин.

Историјски смисао културе у социјализму садржан је у стварању нове материјално-духовне основе за превазилажење свих облика човјековог отуђења и за његово ослобођење као актера свих историјских збијања.

Наше друштво, руковођено марксистичким концептом друштвеног усмjeravanja на културу, прослједи и науку у самоуправном друштву гледа као на интегрални и неодвојиви дио свеукupnog друштвеног развоја, јер ова област стваралаштва није парцијална сфера, одвојена од производног рада и историјске позиције радничке класе. Овладавање знањем, науком и културом од стране радника значи њихово претvaraње у ослободилачке и хуманистичке дјелатности. Дефинитивно започиње укидање подјеле рада на мануелни и интелектуални.

Самоуправљање, као суштински нов друштвени однос, омогућује и подстиче јединствен и сложен процес индивидуализације човјекове личности и друштва уопште у коме изузетну улогу има посебно култура рада, која, истовремено, омогућује и универзалност и активну везу с тековинама свјетске културе.

Развој самоуправног друштва тражи стално увећавање интелектуалних снага сваког појединца ради што усјеченијег активирања стваралачког потенцијала читавог друштва. Економски раст и социјални напредак наше земље у многоме зависи од њене научне и културне развијености.

Култура рада

Рад је у основи креативна човјекова дјелатност. Иако, културни човјек, под претпоставком да је и самоуправно оријентисан и идејно опредијељен, више доприноси, лакше ствара, даје зрељије плодове, рада, има више уживања у раду од онога који то није.

Самоуправни социјализам је означио почетак враћања културе тоталитету друштва и човјека и продубио њен историјски смисао да би престала да се изједначује с културним институцијама и постала синоним укупних човјечких услова живота и свих облика испољавања креативности.

Култура рада у нашим условима представља фундаменталан поступат прогреса и хуманизације друштвеног живота. Снагом знања и културе радни човјек ће се ослободити бројних послова који га лишавају уживања у стваралачком раду. Његове руке замијениће плодове његова ума: бројне машине и аутомати. О томе је Маркс писао: „У оној мјери у којој се развија велика индустрија стварање правог богатства постаје све мање зависно од радног времена и количине употребљивог рада, а све више од моћи чинилаца које стављамо у покрет (за вријеме рада), а који, са своје стране, не стоје ни у каквом односу са потребним радним временом за њихову производњу, него много више зависе од општег стања науке и напретка технологије или од примијење науке у производњи“.

ИЗ СЈЕМКЕ НА СВЈЕТЛО

ПРИВИДНИ ЗАКЛОН

Радници нашег комунално-стамбеног предузећа добијају нове пословне просторије. Одлазе ван града — у насеље Борете. Ни локација зvana „Вјештица“, иако представља добар заклон, неће их спасити од критике грађана, уколико наставе с понављањем старих грешака и пропуста.

РЕКЛАМА

Свако значајније туристичко место на Јадрану има своју хидрометеоролошку станицу. Та се мјеста и поноси њима, јер им обезбеђују свакодневну бесплатну реклами. Свим потенцијалним гостима преко новинских ступаца и екрана доступни су подаци о температуре ваздуха и мора у овим мјестима.

Будва није такве среће — ова наша, иако је постављена на извaredној локацији, изгледа да прикупља само научне податке. Грађани оправдано не годују, и у случају да научни интереси спречавају овакву реклами, јер и ако је од науке — много је. Будванско море и ваздух траже своја мјеста под „сунцем“.

ДВА БИРОА

Поред бироа у оквиру туристичког друштва „Могрен“, у Будви се формира још један биро — отвара га ООУР „Авале“. Нијесу могли да нађу заједнички „језик“, иако увиђају да имају заједничке интересе, тврди свака страна, сваљајући кривицу у ону другу.

Да су им локације на супротним крајевима града и да су им дјелатности различите — некако би то и схватили, али овако — тешко.

Можда се, ипак, варамо. Један поред другог — близина може чуда да учини. Размјењивање се међусобна искуства о краји и прекраји гостију. Двострука реклами неће шкодити Будви, осим што ће олакшати фондове бироа. Дуплирањем бироа удвостручиће се број радних мјеста. Само напријед — будућност ће показати ко је био у праву.

СЕЗОНСКА СТРПЉИВОСТ

У ООУР „Авале“, једна радница већ девету сезону дочекује као сезонски радник! Покушавала је својим радом да докаже да су сазрели услови да већ једном засмутију стални радни однос, али у томе није успјела. Да није добро радила не би послала толико прекида попово заузимала своје радно мјесто. Други су се боље снашли — неки су дошли прошле године и већ су у сталном радном односу, а са истим су квалификацијама.

Другарице Кустудић, немојте да се љутите, јер се, можда, не ради о неправди. Вјероватно вам одговорни спремају изненадање — да вам послије десет година сезонског стажа уруче златни сат у знак признања за стрпљивост.

Лијеп примјер развијања културе рада видимо у туристичкој дјелатности Будве. Овај проблем благовремено је уочен, учињени су значајни напори друштва и резултати нијесу изостали. Напротив, они су охрабрују стимулativни за будућност. Младићи са села стекли су завидно стручно образовање, културу рада и понашања и сада успјешно обављају послове у услужним дјелатностима, испољавајући при томе шарм, достојанство, завидну умјешност у раду, префињени манир у опшћењу с гостима и тако врше улогу „амбасадора“ нашег туризама и националне културе. Поставља се само једно питање: да ли је учињено све оно што се могло да би се започети позитивни процес наставио и продубио, да наши радни људи, поред стручног и општег, стекну и основе марксистичког образовања, које са радни човјека представљају сушту потребу као незамјениви „бои-тон“ самоуправљања.

Сам живот је ово питање ставио на дневни ред. Очигледно је да на овом плану треба неодложно нешто предузети, јер више нема ваљаних разлога за одлагање. Сваки нови дан тражи нова знања, нове додатне напоре, нов приступ пракси, јер само тако можемо очекивати обилје плодова рада, који доносе радост и срећу човјеку.

Ваља имати на уму чињеницу да не постоји људска дјелатност из које се може искључити свако учешће интелиекта. Не може се „homo faber“ одвојити од „homo sapiens“.

Ми често не радимо послове за које смо квалификовани. Због балканског менталитета и једне превазиђене бирократске праксе вредновања, многи од нас заузимају радна мјеста за која нијесу им способни ни културно дорасли. Невоља је у томе „када се фијакериста нађе у положају пилота млађег авиона“.

Дијалектичко јединство социјалистичке и научно-техничког револуције лесте овај историјски пут којим коначно започиње хуманизација рада и међуљудских односа на вишем степену. Хуманизација друштвених односа, као централни проблем социјализма, тражи сталан напор и прогресиван ангажман духовног и културног стваралаштва, јер је оно саставни дио и једна од битних претпоставки самоуправне демократије.

Д. СТАНКОВИЋ

Паштровници у походе

Читање заклетве

ТРИДЕСЕТ И ДВИЈЕ ГОДИНЕ ОД БИТКЕ НА ПАШТРОВНИЦИ

ТИ ГРОБОВИ НИСУ РАКЕ...

ПРИПАДНИЦИ ТЕРИТОРИЈАЛНЕ ОДВРАНЕ. Одред извиђача „Нико Анђус“ и велики број трајана окупили су се 24. марта, у част прославе 32. годишњице битке на Паштровници, на место где се 25. марта 1942. године одиграо крвави сражавају с тридесетоструко јачим снагама италијанског окупатора.

Припадници будванске територијалне чете пошли су у раним јутарњим часовима ратним стазама бораца Приморског одреда „Стеван Штиљановић“ и заузели положаје на Паштровници. Други, већи дио чете, направио је маневар, заобишао Паштровницу, надирући од Коложуна и из правца Горовића према снагама „црвених“. Такав распоред снага био је отприлике и марта 1942. године, само што су се колоне које су се тога дана из ових праваца кретале према Паштровници и Поборима биле неупоредиво бројније.

Почела је импровизација битке. Омладинци, пионери и чланови извиђачког одреда „Нико Анђус“ пажљиво су посматрали „ратну игру“ својих старијих другова, који су настојали да им што сличовитије доносију један страшни дан. Будванска се придржали извиђача Цетиња, па је направљен заједнички логор на мјесту званом Гомила, где је у марту 1942. године положена прва партизанска заклетва.

Послије успјеле вјежбе припадника територијалне одбране и извиђача, око десет часова, ученици су се упутили према споменику борцима палим у бици на Паштровници, тј. где се већ била окупила маса грађана. На споменику су положени вијеници и цвијеће, а затим је учесник битке Пеко Љијешевић евоирао успомене на те догађаје и свијетле ликове бораца који су, у неравној борби, храбро погинули, које ми нећемо и не смјемо заборавити, јер, „они нијесу мртви, они живе у нама и чине дио нашег побједничкогстроја који остварује циљеве и идеале за које су се они храбро и свјесно борили и жртвовали“.

Имена Митра Вукалова Иванчевића, Миша Миланова Зеца, Ника Маркова Зеца, Вида Ивоша Каписоде, Вида Маркова Кнежевића и Јова

Бурова Ивановића, као и осам невиних на звјерски начин убијених жртава међу којима и четвртогодишњег Ива Маркова Зеца, остаће вјечито урезана у срдима њиховог поклоњења, као што су утишнута у граничну стијену споменика подигнутог у њихову славу.

На Гомили, испред монументалног споменика Поборима палим у свим ратовима, млади извиђачи свечано су положили заклетву. И, као што су прије тридесет днијева, под истим дубовима, у окупираној земљи, одзначаје ријечи партизанске заклетве, тако су и овог дана, постројени дјечаци и дјевојчице, сложно и громко изговарали текст извиђачке заклетве, коју им је читала популарни првоборац из нашег краја, Пеко Љијешевић:

„ДАЈЕМ ЧАСНУ РИЈЕЧ ДА ТУ ВОЉЕТИ СВОЈУ ДОМОВИНУ, ДА ТУ ЧУВАТИ, ЈАЧАТИ, РАЗВИЈАТИ И УЧВРШТИВАТИ БРАТСТВО, ЈЕДИНСТВО И РАВНОПРАВНОСТ НАШИХ НАРОДА И НА-

РОДНОСТИ И СЛОВОДУ СВОЈЕ САМОУПРАВНЕ И НЕСВРСТАНЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ, ДА ТУ СЕ УВИЈЕК БОРИТИ ЗА ИЗГРАДЊУ САМОУПРАВНОГ СОЦИЈАЛИЗМА И ЗА СВЕ ШТО ЈЕ НАПРЕДНО, ПЛЕМЕНИТО И ПРАВЕДНО, И ДА ТУ ЖИВЈЕТИ И РАДИТИ ПО ИЗВИЂАЧКИМ ЗАКОНИМА!“

Послије тога, чланови Драмске секције Културно-умјетничког друштва „Иво Миковић“ из Будве извели су неколико рецитала из револуционарне поезије, а затим је предсједник Општинског јудбора ССРН Љубо Љијешевић прочитао протесни телеграм, који су грађани будванске општине упутили Предсједнику Титу поводом империјалистичких аспирација италијанских неофашиста на дјелове наше територије.

Датуми који се памте

11. АПРИЛ

— 1953. године умро наш истакнути револуционар Борис Кидрич (1912.), народни херој и јунак социјалистичког рада, за чије су име нераскидиво везани почеси радничког самоуправљања у нашој земљи.

13. АПРИЛ

— 1598. године француски краљ Арије Четврти издао такозвани „Нантски едикт“, којим је вратио политичка права Хугенотима, покушавајући да тиме оконча крваве вјерске сукобе које су потресали Француску.

14. АПРИЛ

— 1862. године рођен познати српски пјесник Војислав Илић (умро 1894.). Изразити лиричар и један од најталентованијих српских пјесника, писао је патриотске и политичке пјесме у којима је изражавао своје радикално-демократско ујверење. Његово стваралаштво означава почетак модерне српске поезије.

15. АПРИЛ

— 1452. године рођен је Леонардо да Винчи, први великан класичне ренесансе, који је био скулптор, сликар, архитекта и свестрани геније. Његово најпознатије сликарско остварење „Тајна вечера“ у цркви „Санта Марија де ла Грација“ у Милану прва је монументална композиција класичне ренесансе. Квалитетима непоновљивог ремек-дела одликује се његова „Мона Лиза“.

16. АПРИЛ

— 1346. године српски владар Душан Немањић (1308—1355) круписан је у Скопљу за „Пара Срба и Грка“. За вријеме његове владавине феудална Србија се знатно проширила и достигла врхунак своје моћи. За вријеме његове владавине усвојен је на саборима у Скопљу и Серезу познати „Душанов законик“, којим је најјештево да обзуда властелу и утврди норме које ће важити за све његове поданике.

17. АПРИЛ

— 1956. године објављено саопштење о распустају Коминформа (основан у септембру 1947.), који се био претворио у пропагандни инструмент за спровођење Сталјинове политике, што је посебно дошло до изражажа у нападима на нашу Партију и земљу, чиме је нанијета озбиљна штета једнократном међународном радничком покрету.

18. АПРИЛ

— 1955. године умро је чувени њемачки физичар Алберт Ајнштајн (рођен 1879.), творац теорије релативитета, која има огроман значај за даљи развој физике, а дубоко задире у филозофију и друга области науке. Као слободуман човјек широких концепција и досљедан пацифиста, он се увијек залагао за мир.

19. АПРИЛ

— 1824. године умро је енглески пјесник Џорџ Гордан Бајрон (рођен 1788.), један од оснивача европског романтизма. У својим дјелима („Дон Жуан“, „Гусар“, „Манфред“), у којима је изражена његова бунтовна и

меланхолична природа, заступао је ујверење да само слободан човјек може бити срећан. У Италији се борио на страни „Карбонара“, а затим помагао Грцима у борби за ослобођење од Турака.

22. АПРИЛ

— 1870. године рођен је Владимир Илић Ленјин (умро 1924.), вођа руског и међународног радничког покрета, стратег велике октобарске револуције, класик марксизма и један од најблиставијих умова овог столећа.

23. АПРИЛ

— 1564. године рођен је енглески драмски писац Вилем Шексипир (умро 1616.), генијални ствараљац и један од величина, свјетске литературе, чије драме, трагедије и комедије („Хамлет“, „Краљ Лир“, „Отело“, „Укроћена городла“ „Сам љетње ноћи“) већ више од три и по стотића не сипају с позоришних сцена широм свијета.

24. АПРИЛ

— 1945. године јединице Совјетске армије дозориле опкољавање Берлина. Сљедећег дана почела је завршна битка за нацистичку престоницу у којој су совјетске трупе ушли 2. маја.

25. АПРИЛ

— 1859. године отпочела је изградња Суецког канала, који је 17. новембра 1869. године свечано отворен за пловидбу. Канал је дуг око 161 километар. Првобитно је био широк само 22, а дубок осам метара. Постепено је прошириван и продубљиван, тако да његова ширина сада износи 120 до 150, а дубина 12—13 метара.

На „положају“